

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پزشکی

کتابچه درس اخلاق پزشکی

نیمسال اول

سال تحصیلی 97-98

فهرست:

- 4..... اهداف آموزشی
- 6..... سازمان‌دهی محتوا
- 7..... تئوری‌های اخلاقی
- 8..... اصول چهارگانه و ابزارهای تحلیل اخلاقی
- 9..... اتونومی و رضایت آگاهانه
- 10..... تعیین ظرفیت و تصمیم‌گیری جایگزین
- 11..... تعهدات و رفتار حرفه‌ای (1): کلیات پروفشنالیسم
- 12..... تعهدات و رفتار حرفه‌ای (2): نوع دوستی و احترام
- 13..... تعهدات و رفتار حرفه‌ای (3): تعالی شغلی، عدالت
- 14..... تعهدات و رفتار حرفه‌ای (4): شرافت و درستکاری
- 15..... تعهدات و رفتار حرفه‌ای (5): وظیفه‌شناسی
- 16..... تعارض منافع پزشک و بیمار
- 17..... رابطه پزشک با سایر اعضای کادر خدمات سلامت
- 18..... ملاحظات اخلاقی آغاز و خاتمه‌ی حیات
- 19..... رازداری و حقیقت‌گویی
- 20..... خطای پزشکی
- 21..... اخلاق در آموزش پزشکی
- 22..... ارتباط پزشک و بیمار

محتوای آموزشی جلسات

اهداف آموزشی

هدف غایی دوره‌ی آموزش اخلاق پزشکی باید در جهت تقویت هدف اصلی آموزش پزشکی باشد که عبارت است از «تربیت پزشکان شایسته‌ای که بتوانند ضمن رعایت عدالت، شأن و حقوق انسانی، باعث ارتقای سطح سلامت آحاد جامعه خود باشند.» به این منظور دانشجویان باید بتوانند در نظام ارائه‌ی خدمات سلامت، موضوعات اخلاقی رایج را شناسایی و تحلیل کنند و بتوانند در این موارد به روشی صحیح تصمیم‌گیری نمایند.

به این منظور دوره‌ی آموزش اخلاق پزشکی باید:

1. دانشجویان را در زمینه‌ی شناخت و پذیرش تعهدات حرفه‌ای خود توانمند سازد.
 2. دانشجویان را در شناخت جنبه‌های انسانی و اخلاقی حرفه‌ی پزشکی توانمند سازد.
 3. توجه دانشجویان به موضوعات اخلاق پزشکی پیرامون خود را افزایش دهد.
 4. زیربنای دانشی و مهارتی لازم برای تصمیم‌گیری اخلاقی به روش صحیح و با در نظر گرفتن موازین حقوقی را در دانشجویان ایجاد کند.
 5. دانشجویان را در زمینه به کارگیری این دانش و مهارت‌ها در تصمیم‌گیری اخلاقی توانمند سازد.
- آموزش اخلاق پزشکی شامل هر سه بعد **دانشی، نگرشی و مهارتی** می‌شود:
- در بعد **دانشی**، اهداف آموزش اخلاق پزشکی شامل موارد زیر می‌باشد:

• مبانی اخلاق پزشکی

- تئوری‌های اخلاقی
- اصول چهارگانه و ابزارهای تحلیل اخلاقی

• تعهدات و رفتار حرفه‌ای

- کلیات پروفشنالیسم
- نوع‌دوستی و احترام
- تعالی شغلی، عدالت
- شرافت و درستکاری
- وظیفه‌شناسی

• موضوعات اخلاق پزشکی

- اتونومی و رضایت آگاهانه
- ارتباط پزشک و بیمار
- رازداری و حقیقت‌گویی
- ملاحظات اخلاقی آغاز و خاتمه‌ی حیات

- خطاهای پزشکی
- اخلاق در آموزش پزشکی
- تعارض منافع پزشک
- رابطه پزشک با سایر اعضای کادر خدمات سلامت
- تعیین ظرفیت و تصمیم‌گیری جایگزین

در بعد **مهارتی**، هدف آموزش اخلاق پزشکی ایجاد توانمندی تصمیم‌گیری اخلاقی و طبابت اخلاقی است که شامل اجزاء زیر می‌باشد:

- توانایی برقراری ارتباط با بیماران، بستگان ایشان و سایر اعضای کادر پزشکی در مورد موضوعات اخلاق پزشکی
- جلب مشارکت بیماران و بستگان ایشان در تصمیمات تشخیصی درمانی و تعامل موثر با ایشان در مورد موضوعات اخلاق پزشکی
- توانایی ارزیابی و ارتقاء عملکرد خود در مراعات تعهدات حرفه‌ای
- توانایی ارائه و پذیرش انتقادات مناسب
- مهارت‌های لازم برای پیاده سازی تعهدات حرفه‌ای و تصمیمات اخلاقی اتخاذ شده در حضور محدودیت‌های موجود در مؤسسات محل فعالیت

در بعد **نگرشی**، اهداف آموزش اخلاق پزشکی شامل موارد زیر می‌باشد:

- توجه داشتن (ethical awareness) به موضوعات اخلاق پزشکی در محیط کار خود
- احترام، دل‌سوزی، درست‌کاری، قابل اعتماد بودن و پاسخ‌گویی به نیازهای بیماران و جامعه به نحوی که منافع بیمار را بر منافع خود اولویت دهد.
- وظیفه‌شناسی و مسؤولیت‌پذیری در مقابل بیماران، جامعه، قانون و حرفه پزشکی و تعهد به تعالی حرفه‌ای
- تعهد به عدالت و عدم تبعیض در ارائه خدمات
- احترام به نقش سایر اعضای تیم خدمات سلامت
- احترام به بیمار به عنوان یک انسان و توجه نشان دادن به تفاوت‌های فرهنگی و مذهبی، سن، جنس و ناتوانی‌های بیمار
- انتقاد‌پذیری و نگرش نقادانه نسبت به خود
- تعهد به حفظ سلامت خود و سایر اعضای تیم خدمات سلامت

سازمان‌دهی محتوا

سازماندهی محتوا و به شکل ارایه مباحث در قالب عنوان شده در جدول ذیل خواهد بود:

یک جلسه	تئوری های اخلاقی	1
یک جلسه	اصول چهارگانه و ابزارهای تحلیل اخلاقی	2
یک جلسه	اتونومی و رضایت آگاهانه	3
یک جلسه	تعیین ظرفیت و تصمیم‌گیری جایگزین	4
یک جلسه	تعهدات و رفتار حرفه‌ای(1): کلیات پروفشنالیسم	5
یک جلسه	تعهدات و رفتار حرفه‌ای(2): نوع دوستی و احترام	6
یک جلسه	تعهدات و رفتار حرفه‌ای(3): تعالی شغلی، عدالت	7
یک جلسه	تعهدات و رفتار حرفه‌ای(4): شرافت و درستکاری	8
یک جلسه	تعهدات و رفتار حرفه‌ای(5): وظیفه‌شناسی	9
یک جلسه	تعارض منافع پزشک	10
یک جلسه	رابطه‌ی پزشک با سایر اعضای کادر خدمات سلامت	11
یک جلسه	ملاحظات اخلاقی آغاز و خاتمه‌ی حیات	12
یک جلسه	رازداری و حقیقت‌گویی	13
یک جلسه	خطاهای پزشکی	14
یک جلسه	اخلاق در آموزش پزشکی	15
یک جلسه	رابطه‌ی پزشک و بیمار	16
یک جلسه	راند اخلاق پزشکی	17

عنوان درس:

تئوری‌های اخلاقی

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- ۱) اطلاعات کلی را در مورد اصول اولیه‌ی تئوری‌های اخلاقی بداند و بتواند از این تئوری‌ها در عمل نیز استفاده نماید.
- ۲) از مشکلات و نقاط ضعف تئوری‌های اخلاقی رایج آگاه شود.
- ۳) بتواند مسائل جدید اخلاق پزشکی را بر اساس اصول هر یک از تئوری‌های اخلاقی رایج استدلال نماید.
- ۴) مبانی فقهی و فلسفی اخلاق اسلامی را شرح دهد.
- ۵) بتواند برای تصمیم‌گیری‌های اخلاقی از تئوری‌های اخلاقی استفاده کند.
- ۶) رابطه‌ی بین اخلاق و حقوق و فقه را بداند.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی

عنوان درس:

اصول چهارگانه و ابزارهای تحلیل اخلاقی

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- ۱) بتواند اصول چهارگانه‌ی اخلاق پزشکی (اصل اتونومی، سودرسانی، عدم اضرار و عدالت) را در چند سطر توصیف نماید و از استفاده‌های کاربردی آن مثال بزند.
- ۲) بتواند اصول چهارگانه‌ی اخلاق پزشکی مطرح در موارد بالینی را تشخیص دهد و آن‌ها را براساس اهمیت اولویت‌بندی کند.
- ۳) دو روش تجزیه و تحلیل اخلاقی را توصیف کند و برای هر کدام از روش‌ها مثال بزند.
- ۴) بتواند در برخورد با موارد بالینی اخلاق پزشکی روش تجزیه و تحلیل اخلاقی فرا گرفته را به کار بندد.
- ۵) جایگاه و ارتباط اصول اخلاق پزشکی را با اصول اولیه‌ی اخلاقی بداند.
- ۶) نقاط ضعف و قوت حل مسائل بالینی را با استفاده از اصول چهارگانه‌ی اخلاق پزشکی بداند.
- ۷) بتواند در برخورد با موارد بالینی اخلاق پزشکی روش تجزیه و تحلیل اخلاقی فرا گرفته را به کار بندد.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی

عنوان درس:

اتونومی و رضایت آگاهانه

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- (1) رضایت آگاهانه را تعریف کند.
- (2) ضرورت‌های رضایت آگاهانه را بیان کند.
- (3) عناصر رضایت آگاهانه را شمرده و توصیف کند و نحوه‌ی اخذ رضایت آگاهانه را بداند.
- (4) زمینه و ریشه‌های موضوع رضایت آگاهانه را بیان کند.
- (5) موارد استثنای رضایت آگاهانه را بیان نموده و مثال بزند.
- (6) قادر باشد تا یک رضایت معتبر را از غیر معتبر افتراق دهد.
- (7) اهمیت توجه و احترام به حق خودمختاری بیمار را بداند.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

عنوان درس:

تعیین ظرفیت و تصمیم‌گیری جایگزین

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- (1) مواردی که نیازمند تعیین ظرفیت و تصمیم‌گیری جایگزین هستند را بشناسد.
- (2) ظرفیت، تصمیم‌گیری داوطلبانه و تصمیم‌گیری جایگزین را تعریف نماید.
- (3) با چارچوب‌های موجود برای تعیین ظرفیت و تصمیم‌گیری جایگزین آشنا شود.
- (4) درباره‌ی موارد رایج تعیین ظرفیت و تصمیم‌گیری جایگزین (کودکان، بیماران ناتوان ذهنی، بیماران مبتلا به اختلالات روانپزشکی) تحلیل اخلاقی نماید.
- (5) یک درخت تصمیم‌گیری در خصوص چگونگی تعیین ظرفیت و تصمیم‌گیری جایگزین ترسیم نماید.
- (6) به اهمیت تعیین ظرفیت و تصمیم‌گیری جایگزین در طی کار بالینی و در مواجهه با موارد واقعی (کودکان، بیماران ناتوان ذهنی، بیماران مبتلا به اختلالات روانپزشکی و سایر موارد) توجه داشته باشد.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

عنوان درس :

تعهدات و رفتار حرفه‌ای (1): کلیات پروفشنالیسم

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- (۱) حرفه را تعریف کند.
- (۲) حرفه را از کسب و کار افتراق دهد.
- (۳) خصوصیات یک حرفه‌ای را لیست کند.
- (۴) اهمیت عملکرد حرفه‌ای را درک کند.
- (۵) تعهدات حرفه‌ی پزشکی را نام ببرد و از هر یک مثال بزند.
- (۶) خصوصیات یک فرد حرفه‌ای را فهرست کند.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

عنوان درس :**تعهدات و رفتار حرفه‌ای (2): نوع دوستی و احترام****اهداف اختصاصی:**

دانشجو باید:

- (۱) اهمیت ترجیح دادن منافع بیمار بر منافع خود را در حرفه بشناسد.
 - (۲) نقش حافظ و مدافع منافع بیماران بودن را برای پزشک بپذیرد.
 - (۳) اهمیت صرف وقت و حوصله و توجه به نگرانی‌های بیمار را بشناسد.
 - (۴) ضرورت دلسوزی و همدردی در تعامل با بیمار را درک کند.
 - (۵) اهمیت کمک به همکاران خود و به اشتراک نهادن دانش و مهارت‌های خود با آنها را بپذیرد.
 - (۶) ضرورت همکاری در فعالیتهای ممیزی و کنترل کیفیت مراقبت را درک کند.
 - (۷) ریسک غیر قابل اجتناب شغل خود را بپذیرد و آن را بهانه‌ای برای خودداری از انجام وظیفه خود قرار ندهد.
- اهمیت پایبندی به منافع بیمار را در حضور محدودیتهای سازمانی درک کند.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

عنوان درس :

تعهدات و رفتار حرفه‌ای (3): تعالی شغلی، عدالت

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- ۱) اهمیت یادگیری مادام‌العمر دانش و مهارت‌های پزشکی را درک کند.
- ۲) اهمیت خودارزیابی دانش و توانایی‌های خود را بشناسد.
- ۳) خود را ملزم به فراگیری بر اساس بیماران خود بداند.
- ۴) لزوم جستجو و پذیرش فیدبک‌ها را درک کند.
- ۵) تعریف و اهمیت عدالت در ارائه‌ی خدمات را بداند.
- ۶) اهمیت مدیریت هزینه‌ی اثربخشی سرویس‌های تشخیصی/درمانی را تشخیص دهد.
- ۷) شیوه‌ی برخورد با درخواست درمان نابجا را تعریف کند.
- ۸) ضرورت احترام به بیمار را بشناسد.
- ۹) ضروریات ارتباط محترمانه با بیمار را فهرست کند (خطاب قرار دادن و تعامل کلامی محترمانه با بیمار، احترام به حریم خصوصی بیمار، رعایت رازداری بیمار، احترام به حق اتونومی بیمار، احترام به اعتقادات مذهبی و باورهای فرهنگی بیمار)
- ۱۰) به تفاوت‌های فرهنگی و مذهبی بیماران توجه داشته باشد و آن را محترم بداند.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

عنوان درس :

تعهدات و رفتار حرفه‌ای (4): شرافت و درستکاری

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- (1) ضرورت درستکار بودن و اجتناب از فریب را درک کند.
 - a. اهمیت پذیرش مسئولیت خطا
 - b. اجتناب از بزرگنمایی توانایی خود
 - c. اجتناب از تقلب
 - d. گزارش صادقانه و دقیق وقایع
 - e. اجتناب از فریب بیمار
- (2) ضرورت حفظ اعتماد بیمار از طریق آراستگی و پوشش مناسب را درک کند.
- (3) رابطه‌ی منصفانه با همکاران و افشای عادلانه‌ی سوء رفتار حرفه‌ای همکاران را از مصادیق تعهدات حرفه‌ای پزشک برشمارد.
- (4) اهمیت پایبندی به شرافت و درستکاری را در حضور محدودیت‌های سازمانی درک کند.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

عنوان درس :

تعهدات و رفتار حرفه‌ای (5): وظیفه‌شناسی

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- (۱) اهمیت انجام به موقع وظیفه و وقت شناسی را درک کند.
- (۲) اهمیت انجام دقیق وظیفه و وظیفه شناسی را درک کند.
- (۳) اهمیت انتقال کامل مسئولیت و تداوم خدمات را بشناسد.
- (۴) اهمیت کار تیمی را درک کند.
- (۵) اهمیت تلاش و همکاری در بهبود کیفیت خدمات و ایمنی بیماران را درک کند.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه های کوچک

عنوان درس:

تعارض منافع پزشک و بیمار

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- ۱) تعارض منافع را تعریف کند.
- ۲) روش‌های مقابله با تعارض منافع را نام برده و آنها را توضیح دهد.
- ۳) شرایطی که پزشک را در معرض تعارض منافع قرار می‌دهد را نام ببرد.
- ۴) شرایطی که پزشک در موقعیت‌های مختلف دچار تعارض منافع می‌شود را دسته‌بندی نماید.
- ۵) موارد تعارض منافع را در موقعیت‌های مختلف حرفه‌ای خود تشخیص دهد.
- ۶) در موارد شایع پیرامون خود تعارض منافع را تحلیل و به شکل صحیح تصمیم‌گیری نماید.
- ۷) موارد تعارض منافع در محیط خود را براساس شرایط مختلف (پژوهشی، مالی، شهرتی و...) دسته‌بندی نماید.
- ۸) در مورد پذیرش یا رد هدایا بر حسب موقعیت و شرایط، تصمیم‌گیری اخلاقی نماید.
- ۹) به موارد تعارض منافع در محیط کاری خود حساس باشد.
- ۱۰) اهمیت ضرورت انجام آشکارسازی و نیز پرهیز از خود ارجاعی را درک کند.

روش آموزش جلسه

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

عنوان درس:

رابطه پزشک با سایر اعضای کادر خدمات سلامت

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- (۱) مفاهیم اهمیت ارتباط با همکاران و نحوه برخورد با خطای آنان را تعریف نماید.
- (۲) چارچوب‌های موجود برای مشاوره و برخورد با خطا را تشریح نماید.
- (۳) موارد ویژه‌ای که نیاز به برقراری ارتباط مناسب با سایر همکاران دارد را در محیط اطراف خود شناسایی کند.
- (۴) مواردی که نیاز به برخورد مناسب با نحوه خطای همکاران دارد را در محیط اطراف خود شناسایی کند.
- (۵) اهمیت شناخت حدود دانش و مهارت خود و ضرورت نیاز ارجاع با سایر همکاران را بداند.
- (۶) روش برخورد صحیح با خطای همکاران را بداند.
- (۷) نقش سایر اعضای کادر خدمات سلامت شامل: کادر پرستاری، خدماتی و اداری را مهم بداند و اهمیت ارتباط محترمانه و توأم با همیاری با ایشان را تشخیص دهد.
- (۸) اهمیت برقراری رابطه‌ی منصفانه با همکاران را بشناسد.
- (۹) ضرورت و شیوه‌ی افشای عادلانه سوء رفتار حرفه‌ای همکار را بشناسد.
- (۱۰) با سایر همکاران ارتباط مناسب برقرار نماید و با ایشان به شکل صحیح مشاوره نماید.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

عنوان درس:

ملاحظات اخلاقی آغاز و خاتمه‌ی حیات

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- ۱) حقوق قانونی و اخلاقی جنین را براساس رویکردهای رایج توضیح دهد.
 - ۲) تعارض منافع مادر و جنین را تعریف کند.
 - ۳) موارد رایج تعارض منافع مادر و جنین را شرح دهد و در مورد آن‌ها به روش درست داوری اخلاقی کند.
 - ۴) موارد مجاز سقط جنین را براساس قانون جمهوری اسلامی ایران فهرست کند.
 - ۵) جریان فرآیند تصمیم‌گیری درباره‌ی سقط جنین درمانی در جمهوری اسلامی ایران را ترسیم کند.
 - ۶) بیمار ترمینال را تعریف کند.
 - ۷) درمان‌های نگهدارنده در بیماران ترمینال را تعریف کند.
 - ۸) موضوعات اخلاقی مربوط به حد درمان‌های نگهدارنده و تصمیم به قطع درمان‌های نگهدارنده را لیست کند.
 - ۹) اتانازی و انواع آن را تعریف کند.
 - ۱۰) مسائل اخلاقی مربوط به اتانازی را لیست کند.
 - ۱۱) مسائل اخلاقی دستور عدم احیاء را لیست کند.
- ملاحظات اخلاقی مربوط به مرگ مغزی و اهدای عضو را شرح دهد

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

عنوان درس:

رازداری و حقیقت‌گویی

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- ۱) علل ضروری بودن رازداری را لیست کند.
- ۲) شرایط افشای بدون مجوز راز بیماران را تعریف کند.
- ۳) درباره‌ی مورد‌های مربوط به افشای بدون مجوز راز بیماران بحث کند.
- ۴) علل ضروری بودن حقیقت‌گویی را لیست کند.
- ۵) دلایل ارائه‌ی حقایق ناگوار به بیمار را لیست کند.
- ۶) نحوه‌ی ارائه‌ی حقایق ناگوار به بیمار را تعریف کند.
- ۷) شرایط کتمان حقایق ناگوار از بیمار را لیست کند.
- ۸) درباره‌ی مورد‌های مربوط به کتمان حقایق ناگوار از بیمار بحث کند.
- ۹) شرایط فرد مسئول گفتن حقایق در تیم درمانی را لیست کند.
- ۱۰) مسائل اخلاقی مربوط به درمان با پلاسبو را لیست کند.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

عنوان درس:

خطای پزشکی

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- ۱) انواع مسئولیت پزشکی را تعریف نماید و چند مثال برای هر یک بیان نماید.
- ۲) انواع قصور پزشکی را تعریف نماید و برای هر یک چند مثال بیاورد.
- ۳) تصمیم‌گیری اخلاقی صحیح در موارد بروز خطای پزشکی را بداند.
- ۴) موارد ابراز و عدم ابراز خطای پزشکی را بداند.
- ۵) سودمندی‌های حاصل از ابراز و عدم ابراز خطای پزشکی برای بیمار و پزشک را بداند.
- ۶) صدمات حاصل از ابراز و عدم ابراز خطای پزشکی برای بیمار و پزشک را بداند.
- ۷) عوامل مؤثر در شکایت از پزشکان را بداند.
- ۸) مواد قانونی در خصوص قصور پزشکی را بداند.
- ۹) نحوه‌ی ابراز خطای پزشکی را بداند.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی

عنوان درس:

اخلاق در آموزش پزشکی

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

- (۱) کاربرد اصول چهارگانه‌ی اخلاق پزشکی را در حیطه‌ی آموزش پزشکی در شرایط عام و حالات خاص (نظیر بیماران بی‌هوش و افراد متوفی) تشریح کند.
- (۲) بتواند موقعیت‌های استفاده‌ی آموزشی از بیمار را بر اساس اصول چهارگانه تجزیه و تحلیل کند.
- (۳) بر اساس نوع اقدامات مورد نظر، سطح توانمندی‌های خود و شرایط بیمار، در مورد نوع مشارکت خود در انجام اقدامات تشخیصی - درمانی برای بیماران تصمیم‌گیری نماید.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

عنوان درس:**ارتباط پزشک و بیمار****اهداف اختصاصی:**

دانشجو باید:

- (۱) اهمیت ارتباط پزشک و بیمار را بشناسد.
- (۲) ضروریات اخلاقی ارتباط موثر پزشک و بیمار را برشمارد.
- (۳) تفاوت ارتباط موثر و مشارکت جویانه و ارتباط پدر سالارانه را تعریف کند.
- (۴) حدود اختیارات پزشک در برقراری و قطع ارتباط با بیمار را برشمارد.
- (۵) رابطه‌ی صحیح مالی بین پزشک و بیمار را تعریف نماید.
- (۶) نقش دانشجو در رابطه‌ی پزشک و بیمار را توضیح دهد.

روش آموزش جلسه:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک